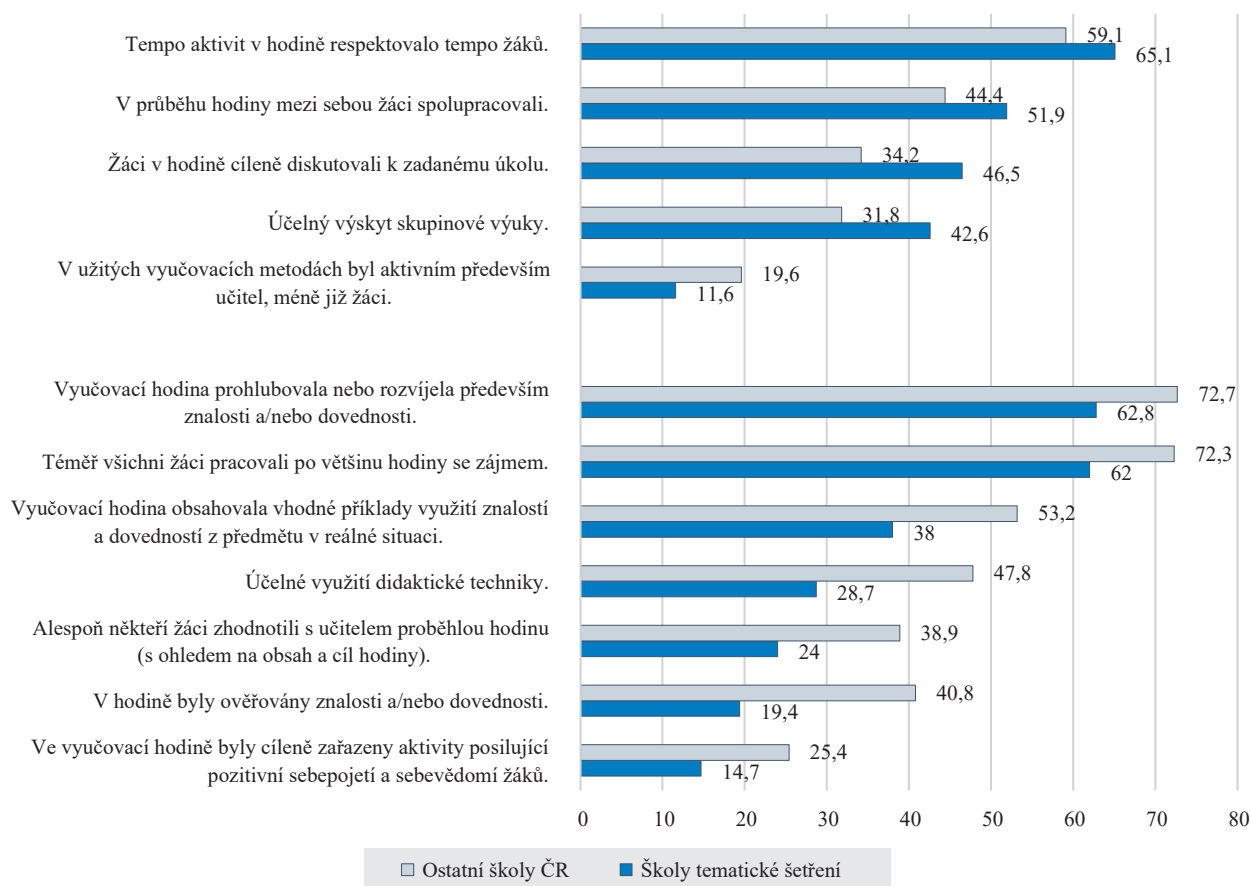


GRAF 2 | Odlišnosti v charakteristikách vyučovacích hodin u škol zahrnutých do tematického šetření (běžné třídy – výskyt indikátoru v podílu sledovaných hodin v %)

V rámci hodnocení sledovaných hodin byly za znaky, které v navštívených školách odlišovaly nadstandardní hodiny od běžného průměru, označovány především: samostatné objevování nových poznatků žáky a využívání pro jejich formulování již nabytých znalostí a zkušeností, role učitele spočívající ve vytváření podmínek a podnětů a přenechání aktivity především žákům, sladění cíle hodiny s očekávanými znalostmi a dovednostmi podle školního vzdělávacího programu, vhodné příklady využití znalostí a dovedností z předmětu v reálné situaci, dobrá organizační promyšlenost a realizace hodiny, prostor pro žákovské hodnocení hodiny a účelné začlenění skupinové výuky nebo práce ve dvojici.

Z výpovědí učitelů v realizovaných rozhovorech jsou zřejmé taktiky, které se jim samotným při práci se sociálně znevýhodněnými žáky osvědčily, např. „Potřebují více času a pozitivní zpětnou vazbu, oceňování, neseškávají se s tím doma“; „Funguje navázání bližšího vztahu. Když vidí, že o ně má někdo zájem, tak se snaží, méně zlobí“; „Je strašně důležité využívat metody formativního hodnocení. Hrozně mi to pomohlo“; „Vtáhnout dítě do toho doptáváním, tím, že zažije úspěch“; „Protože v doučování proberou to, co děláme, není třeba používat jiné metody vyučování. Mohou to zvládnout sami“. V případě výuky konkrétního žáka s častými absencemi upřesňuje učitelka svoji strategii: „Musím být připravena kdykoliv zasáhnout v průběhu výuky, když žák přichází po delší prodlevě a není s probíraným učivem vůbec seznámen. Musím mít v rukávu něco, aby se ostatní děti něčím bavily.“ Někteří učitelé se soustředí více na upevnování základních znalostí: „Vyžadují individualizovaný přístup učitele, stálou pozornost, co dělají, jak pracují. Stále opakování“; „Je třeba zohledňovat jejich pracovní tempo a jejich možnosti, zadávat dílčí úkoly, kde by byli úspěšni“; „Tempo práce se přizpůsobuje.“ Ne všichni učitelé mají pocit, že správný přístup našli: „Výuka je těžká, ani krátkodobá paměť nefunguje, na konci mého úsilí nic není.“ Souhrn učitelských taktik obsahuje tabulka č. 5.